

 νέο φροντιστήριο	ΜΑΘΗΜΑ - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗ ΥΛΗ	ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΜΑΝΟΣ Β. - ΣΟΛΩΜΟΥ Μ.
	ΤΜΗΜΑ	Ε1, Ε2, Ε3, Ε7
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	ΙΙΙΟΝ
	ΔΙΑΡΚΕΙΑ	3 ΩΡΕΣ

ΚΕΙΜΕΝΑ

Κείμενο Ι (Μη Λογοτεχνικό)

Το κείμενο που ακολουθεί είναι απόσπασμα από τη συνέντευξη που παραχώρησε ο Θεοφάνης Τάσης στον ΚΒ. Κατσουλάρη, με αφορμή το πρόσφατο βιβλίο του «Φιλοσοφία της ανθρώπινης αναβάθμισης», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Αρμός.

-Διακρίνεται μια σειρά από μεθόδους και τεχνικές «ανθρώπινης αναβάθμισης», είτε με τη χρήση τεχνολογικών προσθέτων, είτε για παράδειγμα με τη χρήση της νανοτεχνολογίας, με μικροσκοπικά εμφυτεύματα κ.λπ., είτε όμως και με τη χρήση μιας ποικιλίας Ψυχοφαρμάκων. Ειδικά αυτό το τελευταίο μοιάζει να έχει πιθανές εφιαλτικές επιπτώσεις, ειδικά αν φανταστεί κανείς ότι μπορεί να επιτραπεί η χρήση τους πάνω σε ανθρώπους που δεν συναινούν, π.χ. εγκληματίες, με σκοπό την «διόρθωσή τους».

-Ανάμεσα στα είδη ανθρώπινης αναβάθμισης που προασπίζονται οι υπερανθρωπιστές συγκαταλέγεται και η ηθική αναβάθμιση. Σκοπός της είναι η αύξηση της ενσυναίσθησης, η ενδυνάμωση της ηθικής κρίσης και της ικανότητας του ηθικού «επιχειρηματολογείν» των πολιτών με την χρήση ειδικού λογισμικού που θα εκτελείται απευθείας στον εγκέφαλο. Οι αναβαθμισμένοι πολίτες θα είναι συνεπείς ως προς τις ηθικές τους πεποιθήσεις και θα πράττουν σύμφωνα με αυτές δίχως να παρεκκλίνουν λόγω οκνηρίας ή έλλειψης αυτοπειθαρχίας, καθώς ένα εγκεφαλικό εμφύτευμα με το κατάλληλο λογισμικό θα επιτηρεί την συμπεριφορά τους καθοδηγώντας τους προς το αγαθό που έχουν επιλέξει. Σε αυτό το πλαίσιο ο James Hughes προτείνει τη σταδιακή αναβάθμιση όλων των πολιτών με αφετηρία τους εγκληματίες προκειμένου ν' αντιμετωπιστούν ζητήματα ατομικής ελευθερίας στοχεύοντας στον σωφρονισμό και στην επανένταξή τους. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η συναίνεσή τους θα προσφέρονται σε όσους δέχονται ν' αναβαθμιστούν ηθικά ευνοϊκότεροι όροι κράτησης ή ταχύτερη αποφυλάκιση.

- Στο τελευταίο μυθιστόρημα του νομπελίστα Καζούο Ισιγκούρο «Η Κλάρα και ο Ήλιος», που είναι μελλοντολογικό, οι γονείς συναινούν, ώστε τα παιδιά τους να δέχονται ήδη απ' όταν είναι στον μητρικό οργανισμό μια ορισμένη «γενετική αναβάθμιση» που υποτίθεται ότι τους εξασφαλίζει καλύτερες σχολικές επιδόσεις, μεταξύ άλλων. Αρκετά από τα «καλά» πανεπιστήμια δεν δέχονται παιδιά που δεν έχουν υποστεί αυτήν την

αναβάθμιση κι ένας κοινωνικός ρατσισμός αρχίζει, ύπουλα, να εγκαθίσταται. Πόσο κοντά στην σημερινή πραγματικότητα είναι μια τέτοια υπόθεση;

- Ενδεχομένως ορισμένοι γονείς όχι απλώς να συναινέσουν, αλλά να επιδιώξουν την προγεννητική αναβάθμιση των παιδιών τους. Ήδη από την δεκαετία του 1980 χορηγείται σε παιδιά με φυσιολογικό ύψος, κατόπιν απαίτησης των γονιών τους, μια ορμόνη που χορηγούνταν σε κοντά παιδιά με ορμονικό πρόβλημα. Οι γονείς υποστήριξαν ότι δεν έχει σημασία αν το παιδί είναι κοντό ή δεν είναι αρκετά ψηλό για ορμονικά ή κληρονομικά αίτια, επειδή δεν υφίσταται λόγος να μην ψηλώσει, εφόσον υπάρχει η φαρμακευτική δυνατότητα, ώστε να μην μειονεκτεί έναντι των ψηλότερων παιδιών και να πραγματώσει τις επιθυμίες του, όπως για παράδειγμα ν' ασχοληθεί με την καλαθοσφαίριση. Αν, λοιπόν, υπάρξει μελλοντικώς η δυνατότητα της προγεννητικής αναβάθμισης, τότε μοιάζει πιθανό κάποιοι γονείς να θελήσουν να προσφέρουν στα παιδιά τους τα φαινομενικά καλύτερα δυνατά εφόδια για έναν επιτυχημένο βίο. Έτσι, οι υπερανθρωπιστές τάσσονται αναφανδόν υπέρ μιας φιλελεύθερης ευγονικής που συγκριτικά με την παραδοσιακή οι ίδιοι οι γονείς πρέπει να διαθέτουν το δικαίωμα ν' αποφασίσουν αν και με ποιο τρόπο επιθυμούν ν' αναβαθμίσουν προγεννητικά τα παιδιά τους. Ως προς το ερώτημά σας πόσο κοντά στην σημερινή πραγματικότητα βρίσκεται μια τέτοια υπόθεση, η απάντηση είναι, κατά την γνώμη μου, ενδεχομένως αρκετά. Κοντά όχι ως προς το αν έχουμε πλησιάσει στο να είναι τεχνικά εφικτή μια προγεννητική αναβάθμιση, όπως την περιγράφει ο Ισιγκούρο, ή ως προς το αν τα κορυφαία πανεπιστήμια προσανατολίζονται σε αυτή την κατεύθυνση, αλλά ως προς την επικράτηση του ιδεώδους της αυτοπραγμάτωσης, το οποίο σε συνδυασμό με την διεύρυνση της κοινωνικής προστακτικής για συνεχή αυτοβελτίωση δημιουργεί ένα πρόσφορο έδαφος για την προάσπιση της φιλελεύθερης ευγονικής. Παρά το ότι ανέκαθεν οι γονείς επιθυμούσαν υγιή, ευφυή, χαρούμενα και όμορφα παιδιά, νομίζω πως στην εικονιστική κοινωνία, όπου συντελείται ένας αέναος ανταγωνισμός για την ορατότητα του ατόμου στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης, αυτή η επιθυμία ενδέχεται να λάβει σταδιακά ανησυχητική μορφή, υπό την έννοια ότι οι γονείς καθίστανται ίσως περισσότερο δεκτικοί στην ιδέα της προγεννητικής αναβάθμισης των παιδιών τους.

K.B. Κατσουλάρης, www.bookpress.gr, 27.12.2021

Κείμενο II (Μη Λογοτεχνικό)

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί απόσπασμα από το βιβλίο του Ιωάννη Μανωλεδάκη «Εισαγωγή στην επιστήμη», και αναφέρεται στην ευθύνη του επιστήμονα για τα αποτελέσματα της επιστήμης του.

1. Πέρα από την επιστημονική ευθύνη για το πώς εφάρμοσε τη γνώση του στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο επιστήμονας ευθύνεται ηθικά και πολιτικά για τη δημιουργικότητά του. Η ευθύνη του επιστήμονα από ηθική ή πολιτική άποψη δεν ανάγεται πια στη γνώση, αλλά στη βούλησή του.

2. Αφού η βούληση αποτελεί την δυναμική έκφραση του συμφέροντος, θα μπορούσαμε να πούμε πως ηθικά δικαιώνεται εκείνος ο επιστήμονας που ενεργεί σύμφωνα με το καθολικό συμφέρον. Καθολικό είναι, θα λέγαμε, το συμφέρον της ανθρωπότητας. Έτσι, καθολικό είναι το συμφέρον για την ειρήνη, την ελευθερία, την υγεία, τη μόρφωση, την ευτυχία όλων των ανθρώπων.

3. Όσο και αν φαίνεται η επιστήμη ξένη και ανεξάρτητη από την πολιτική και την ηθική, όσο και αν ο επιστήμονας ειλικρινά νομίζει πως η πολιτική δεν έχει θέση στην επιστημονική του δημιουργία, το επιστημονικό του έργο, είτε το καταλαβαίνει είτε όχι, έχει οπωσδήποτε και ηθικό και πολιτικό νόημα. Πάνω από την επιστημονική του δημιουργία επικρέμεται, όμως, συνέχεια το φάσμα της ηθικής και πολιτικής του ευθύνης.

4. Μα μπορεί ο σημερινός επιστήμονας μέσα στην καταπίεση του τεράστιου καταναγκαστικού (υλικού και ιδεολογικού) μηχανισμού του σύγχρονου κράτους, μέσα στον ανεμοστρόβιλο των πολιτικών παθών, των οργανωμένων οικονομικών συμφερόντων, των αδικιών, των ανομιών που καθημερινά διαπράττονται σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης «εν ονόματι» δήθεν αρχών, μέσα στην ψευτιά και τη συκοφαντία, να κρατηθεί όρθιος και να αντιπαρατάξει την ατομική του βούληση στην κυρίαρχη ή άλλη ισχυρή βούληση, όταν δεν συμφωνεί με αυτή; Ή μήπως θα πρέπει, για να παραμείνει αμόλυντος και άφθαρτος στο «επιστημονικό και ηθικό του μεγαλείο», να τα παρατήσει και να φύγει; Η απάντηση μας έρχεται από, τα βάθη του προγονικού μας παρελθόντος: « Προς τον όνειδίζοντα ως είς τόπους άκαθάρτους είσίοι. Καί γάρ ό ήλιος, έφη Διογένης, είς τούς άποπάτους, άλλ' ού μιαίνεται". (= σ' αυτόν πού τον κατηγορούσε, γιατί έμπαινε σ' ακάθαρτα μέρη είτε ο Διογένης: μα κι ό ήλιος μπαίνει στους απόπατους, αλλά δεν λερώνεται).

Ιωάννης Μανωλεδάκης

Κείμενο ΙΙΙ (Λογοτεχνικό)

Ο Γαλιλαίος ήταν Ιταλός μαθηματικός, φυσικός, αστρονόμος και φιλόσοφος που έπαιξε σημαντικό ρόλο στην επιστημονική επανάσταση. Είχε καταλήξει στο συμπέρασμα πως η Γη περιστρέφεται γύρω από τον Ήλιο. Η ανακάλυψή του θεωρήθηκε φοβερή βλαστήμια κατά του θεού. Τον είπαν αιρετικό. Η Ιερή Εξέταση τον συνέλαβε και να τον φυλάκισε υποβάλλοντας τον σε φριχτά βασανιστήρια. Εξαναγκάστηκε ν' απαρνηθεί τη θεωρία του ως λαθεμένη και αιρετική. Λέγεται πως, την ίδια στιγμή, μουρμούρισε: «Και όμως, γυρίζει». Προβάλλεται συχνά ως παράδειγμα εναντίωσης της ελευθερίας της σκέψης και της επιστημονικής έρευνας με την εξουσία.

ΓΑΛΙΛΑΙΟΣ:

Στις ελεύθερες ώρες μου, κι έχω πολλές, μελέτησα την περίπτωση μου και σκέφτηκα πώς θα την κρίνει ο κόσμος της επιστήμης, στον οποίον εγώ πια δεν συγκαταλέγομαι. [...] Η παρακολούθηση της επιστήμης μου φαίνεται πως απαιτεί ιδιαίτερη γενναιότητα. Ασχολείται με τη γνώση, που κερδίζεται από την αμφιβολία. Να κερδίσει γνώση πάν' από όλα για όλους, νοιάζεται, να γεννήσει την αμφιβολία σ' όλους. Όμως το μεγάλο μέρος του πληθυσμού κρατιέται από τους πρίγκιπες, τους γαιοκτήμονες και τους ιερωμένους μέσα σε μια μαργαριταρένια ομίχλη δεισιδαιμονίας και αρχαίων λόγων που αποκρύπτει τις μηχανορραφίες των ανθρώπων. Η δυστυχία των πολλών είναι παλιά σαν τα βουνά και την παρουσιάζουν από άμβωνος και από καθ' έδρας, για ακατάλυτη σαν τα βουνά.[...]. Αυτοί οι ιδιοτελείς και βίαιοι άνθρωποι, που εκμεταλλεύθηκαν λαίμαργα τους καρπούς της επιστήμης, ένιωσαν να κατευθύνεται ταυτόχρονα το ψυχρό μάτι της επιστήμης και πάνω στη χιλιόχρονη μα τεχνητή δυστυχία, που θα μπορούσε ολοφάνερα να παραμεριστεί, αν παραμεριστούν αυτοί. Μας

πλημμύρισαν με απειλές και δελεασμούς που δεν μπορούν να τους αντισταθούν οι αδύναμες ψυχές. Όμως μπορούμε να αρνηθούμε τον εαυτό μας στο πλήθος και εντούτοις να παραμείνουμε επιστήμονες; Αποκτήσαμε κάποια εποπτεία πάνω στις κινήσεις των ουράνιων σωμάτων, όμως έξω από κάθε υπολογισμό είναι ακόμα οι κινήσεις των Κυρίαρχων πάνω στους λαούς. Ο αγώνας για την εκτίμηση του ουρανού κερδήθηκε με την αμφιβολία. Η επιστήμη έχει να κάνει και με τους δυο αγώνες. Μια ανθρωπότητα που σκοντάφτει πάνω σε αυτή τη μαργαριταρένια ομίχλη δεισδαιμονίας και αρχαίων λόγων, που είναι πέρα για πέρα άμαθη για να ξεδιπλώσει τις δικές της δυνάμεις, δεν θα είναι ικανή για να ξεδιπλώσει της δυνάμεις της φύσης που της αποκαλύπτονται.

Για ποιο σκοπό εργαζόμαστε; θεωρώ πως ο μοναδικός σκοπός της επιστήμης έγκειται στο ξελάφρωμα της ανθρώπινης ύπαρξης από το μόχθο.

Όταν επιστήμονες τρομοκρατημένοι από ιδιοτελείς δυνάμεις αρκούνται να συγκεντρώνουν γνώσεις χάριν της γνώσεως, μπορεί η επιστήμη να καταντήσει μια θλιβερή σακάτισσα και οι καινούριες σας μηχανές να σημάνουν μονάχα καινούριες δυστυχίες. Μπορεί να ανακαλύψετε με τον καιρό όλα όσα είναι δυνατόν να ανακαλυφθούν και η πρόοδος σας θα είναι μονάχα μια πορεία απομάκρυνσης από την ανθρωπότητα. Το χάσμα ανάμεσα σε σας και σε αυτήν θα είναι τόσο μεγάλο, που η κραυγή του θριάμβου σας για μια καινούρια κατάκτηση να δεχτεί σαν απάντηση μια παγκόσμια κραυγή φρίκης. Είχα σαν επιστήμονας μια μοναδική δυνατότητα. [...] Αν είχα αντισταθεί θα μπορούσαν οι φυσικοί επιστήμονες να φτάσουν σε κάτι ανάλογο με τον όρκο του Ιπποκράτη, των γιατρών, στην πανηγυρική υπόσχεση να χρησιμοποιούν τη γνώση τους μονάχα για το καλό της ανθρωπότητας! Όπως είναι τώρα, το πιο πολύ που μπορεί κανείς να ελπίζει, είναι ένα γένος εφευρετικών νάνων, πρόθυμων να εκμισθώνονται για τα πάντα.»

Απόσπασμα από το θεατρικό έργο “Η ζωή του Γαλιλαίου” του Μπέρτολτ Μπρεχτ

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ

Να αποδώσετε σε 60-70 λέξεις το πολιτικό και ηθικό υπόβαθρο της επιστημονικής ευθύνης, όπως προσδιορίζεται από το συντάκτη του Κειμένου II.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Β

ΒΙ. Να γράψετε μία χαρακτηριστική περίοδο από τα κείμενα που σας υποδεικνύονται που να επιβεβαιώνει το περιεχόμενο των περιόδων που ακολουθούν. Διευκρινίστε στην απάντησή σας και την παράγραφο από την οποία προέρχονται τα αποσπάσματα που θα επιλέξετε.

1. Προτείνεται να δίνονται κίνητρα προκειμένου να συναινέσουν κάποιες κατηγορίες ανθρώπων για μηχανική καθοδήγηση της συμπεριφοράς τους. (Κείμενο 1)
2. Ενισχύεται η θέληση των γονιών για βελτιωμένα παιδιά λόγω της θέσης που παίρνει η προβολή του εαυτού στην εικονιστική κοινωνία. (Κείμενο 1)
3. Με την παρέμβαση της επιστήμης μπορούν πια να καθορίζονται θέματα ηθικής (Κείμενο 1)
4. Η δυνητική θέληση ενός επιστήμονα προσδιορίζει την πιθανότητά του να είναι υπεύθυνος. (Κείμενο 2)
5. Ο επιστήμονας μπορεί να διατηρήσει την ηθική του ακεραιότητα παρά το εχθρικό περιβάλλον μέσα στο οποίο δημιουργεί. (Κείμενο 1)

Μονάδες 10

B2.

α . Βασικές προθέσεις του επιστημονικού λόγου και κατ' επέκταση των συντακτών ενός επιστημονικού δοκιμίου συνιστούν αφενός η διδαχή και αφετέρου ο αντιδογματισμός. Πιστεύετε ότι ο Ιωάννης Μανωλεδάκης (Κείμενο II) ικανοποιεί αυτές τις δύο βασικές προθέσεις στο λόγο του; Να απαντήσετε επισημαίνοντας από δύο γλωσσικές- εκφραστικές επιλογές για κάθε πρόθεση και κατόπιν να σχολιάσετε τη συμβολή τους στην εξυπηρέτηση καθεμιάς εξ' αυτών.

Μονάδες 10

β. «Ενδεχομένως ορισμένοι γονείς όχι απλώς να συναινέσουν, αλλά να επιδιώξουν την προγεννητική αναβάθμιση των παιδιών τους»: Ο Τάσης (στο Κείμενο I υπογραμμισμένο το χωρίο) φαίνεται μετρίως βέβαιος για όσα λέει στην περίοδο αυτή του Κειμένου I. Γιατί πιστεύετε ότι καταφεύγει στην συγκεκριμένη επιλογή; (μονάδες 3) Να επιβεβαιώσετε αυτήν τη θέση. Με ποια μέσα ενισχύει τη βεβαιότητα της θέσης του αυτής στη συνέχεια; (Μονάδες 4)

Απαντήστε επισημαίνοντας δύο σχετικά παραδείγματα.

Μονάδες 7

B3. «αλλά ως προς την επικράτηση του ιδεώδους της αυτοπραγμάτωσης, το οποίο σε συνδυασμό με την διεύρυνση της κοινωνικής προστακτικής για συνεχή αυτοβελτίωση, δημιουργεί ένα πρόσφορο έδαφος για την προάσπιση της φιλελεύθερης ευγονικής»: Ποια αναγκαιότητα έχει οδηγήσει τον συγγραφέα Τάση (Κείμενο I) στη χρήση ονοματικής διατύπωσης; Να παρέμβετε στο απόσπασμα αυτό του Κειμένου 1 χρησιμοποιώντας ρήματα στα σημεία που υπογραμμίζονται και επιφέροντας όλες τις αναγκαίες αλλαγές, ώστε το τελικό σας κείμενο να είναι συντακτικώς ορθό. Να επισημάνετε την υφολογική διαφορά που έχει επέλθει.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Γ

Ποιον κίνδυνο διαβλέπει και ποια προσδοκία εκφράζει ο ήρωας για το ρόλο και το μέλλον της Επιστήμης; Αξιοποιήστε τρεις κειμενικούς δείκτες. Να παραθέσετε και το προσωπικό σας σχόλιο. (150- 200 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Καθημερινά κατακλυζόμαστε από πληροφορίες που αφορούν στη διευκόλυνση και συνάμα στην απλοποίηση της ανθρώπινης ζωής από εφαρμογές που παρουσιάζονται από τους ειδικούς ως προϋποθέσεις αναβάθμισης του ανθρώπινου βίου. Με γνώμονα τις ιδέες που αντλήσατε κατά την επεξεργασία των Κειμένων αναφοράς Ι και ΙΙ αλλά και την καθημερινή εμπειρία σας να επισημάνετε τις σκέψεις και τους προβληματισμούς που σας γεννά η δυνατότητα παρέμβασης των επιστημονικών εφαρμογών(δημιουργία κατά παραγγελία ανθρώπων, τεχνητή νοημοσύνη) στο αυτοδιάθετο της ανθρώπινης φύσης και της προσωπικότητας του ανθρώπου. Πιστεύετε ότι σήμερα υπάρχουν «δικλείδες ασφαλείας» για τον πολίτη από τα επιτεύγματα της επιστήμης και της τεχνολογίας; Να γράψετε τις απόψεις σας σε ένα αποδεικτικό δοκίμιο 350-400 λέξεων.

Μονάδες 30

νέο φροντιστήριο